

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (pierwsza izba)

z dnia 27 kwietnia 2022 r.*

Klauzula arbitrażowa – Umowa o udzielenie dotacji zawarta w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) – Koszty kwalifikowalne – Wniosek o zwrot – Audyt finansowy – Dochodzenie OLAF-u – Konflikt interesów z uwagi na więzi rodzinne lub uczuciowe – Zasada dobrej wiary – Zasada niedyskryminacji ze względu na stan cywilny – Uzasadnione oczekiwania – Skarga o stwierdzenie nieważności – Noty debetowe – Akty nierozzerwalnie związane z umową – Akt niepodlegający zaskarżeniu – Prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem – Niedopuszczalność

W sprawie T-4/20

Sieć Badawcza Łukasiewicz – Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii, z siedzibą we Wrocławiu (Polska), którą reprezentował adwokat Ł. Stępkowski,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, którą reprezentowali B. Araujo Arce i J. Estrada de Solà, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

SĄD (pierwsza izba),

w składzie: H. Kanninen, prezes, M. Jaeger (sprawozdawca) i M. Stancu, sędziowie,

sekretarz: P. Cullen, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania, w szczególności:

- wniosek o pominięcie pewnych danych wobec opinii publicznej złożony przez skarżącą w odrębnym piśmie z dnia 3 stycznia 2020 r. na podstawie art. 66 regulaminu postępowania przed Sądem,
- odpowiedź na skargę złożoną w sekretariacie Sądu w dniu 20 maja 2020 r., w której Komisja wyjaśnia, że nie sprzeciwia się wnioskowi złożonemu przez skarżącą na podstawie art. 66 regulaminu postępowania,

* Język postępowania: angielski.

po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 października 2021 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Skarżąca, Sieć Badawcza Łukasiewicz – Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii, wnosi w skardze tytułem żądania głównego, na podstawie art. 272 TFUE, o stwierdzenie nieistnienia wiarygodności umownej Komisji Europejskiej, o której to wiarygodności mowa w sześciu notach debetowych wystawionych w dniu 13 listopada 2019 r., opiewających na łączną kwotę 180 893,90 EUR, obejmującą kwotę główną 164 449 EUR i odszkodowanie w wysokości 16 444,90 EUR, a także o zasądzenie od Komisji zwrotu kwot wskazanych w tych notach debetowych, a tytułem żądania ewentualnego na podstawie art. 263 TFUE o stwierdzenie nieważności skierowanego do skarżącej pisma Komisji z dnia 12 listopada 2019 r.

I. Okoliczności powstania sporu

- 2 Skarżąca jest instytutem badawczym, który jako beneficjent uzyskał dostęp do trzech umów o udzielenie dotacji na podstawie siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (zwanego dalej „PR7”).
- 3 W okresie od grudnia 2007 r. do lipca 2010 r. Komisja zawarła szereg umów o udzielenie dotacji, w szczególności umowy o numerach: 215669-EUWB, 248577-C2POWER i 257626-ACROPOLIS (zwane dalej odpowiednio „umową o udzielenie dotacji EUWB”, „umową o udzielenie dotacji C2POWER” i „umową o udzielenie dotacji ACROPOLIS” lub łącznie „przedmiotowymi umowami o udzielenie dotacji”) z trzema konsorcjami, składającymi się z podmiotów badawczych z różnych państw członkowskich, z koordynatorem stojącym na czele każdego konsorcjum. Podczas gdy koordynatorzy konsorcjów byli głównymi kontrahentami Komisji, każdy beneficjent miał status strony przedmiotowych umów o udzielenie dotacji.
- 4 Skarżąca, która wówczas nosiła nazwę Wrocławskie Centrum Badań EIT+, przystąpiła do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji jako beneficjent.
- 5 W dniach 12–14 sierpnia 2013 r. umowa o udzielenie dotacji C2POWER – wraz z innymi umowami o udzielenie dotacji zawartymi w ramach PR7 (projekty SAPHYRE i FIVER) – była przedmiotem audytu przeprowadzonego przez urząd.
- 6 W dniu 11 października 2013 r. skarżąca przekazała dodatkowe informacje, o które zwrócili się audytorzy podczas spotkania zamykającego zorganizowanego w dniu 14 sierpnia 2013 r.
- 7 W dniu 17 lutego 2014 r. audytorzy przesłali skarżącej początkowy projekt sprawozdania z audytu. Pismem z dnia 7 marca 2014 r. skarżąca przekazała swoje uwagi w przedmiocie tego sprawozdania.
- 8 Pismem z dnia 22 kwietnia 2014 r. Komisja przesłała skarżącej końcowe sprawozdanie z audytu z dnia 21 marca 2014 r. (nr 13-BA 222-030) dotyczące umowy o udzielenie dotacji C2POWER i projektów SAPHYRE i FIVER (zwane dalej „kończącym sprawozdaniem z audytu”) i poinformowała ją, że uważa audyt za zamknięty.

- 9 W dniu 15 września 2014 r. w ramach dochodzenia OF/2013/0325/A 3 Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) przesłał skarżącej jako osobie zainteresowanej wniosek o przedstawienie dokumentów dotyczących godzin zadeklarowanych przez jednego z jej pracowników (zwanego dalej „pracownikiem objętym postępowaniem”) w ramach jej projektów finansowanych przez Unię Europejską. W dniu 8 października 2014 r. skarżąca przekazała OLAF-owi żądane dokumenty.
- 10 Pismem z dnia 10 października 2014 r. OLAF zwrócił się do skarżącej o przedstawienie innych dokumentów potwierdzających dotyczących jej dwóch innych pracowników. Pismem z dnia 6 listopada 2014 r. skarżąca przedstawiła żądane dokumenty.
- 11 W dniu 15 stycznia 2015 r. OLAF poinformował skarżącą, jako osobę, której dotyczy dochodzenie, o zarzucanych jej czynach, a mianowicie o jej współudziale w składaniu fałszywych oświadczeń dotyczących arkuszy czasu pracy pracownika objętego postępowaniem i jej dwóch innych pracowników.
- 12 W dniu 27 stycznia 2015 r. skarżąca przekazała swoje uwagi OLAF-owi, w których zakwestionowała jego twierdzenia.
- 13 W dniu 1 czerwca 2015 r. OLAF poinformował skarżącą o zamknięciu dochodzenia oraz o swoich zaleceniach przekazanych polskim organom sądowym i właściwym służbom Komisji.
- 14 W dniu 25 czerwca 2015 r. skarżąca wysłała do OLAF-u pismo zawierające szereg wniosków o udzielenie informacji i przekazanie dokumentów potwierdzających, w którym zażądała w szczególności egzemplarza raportu OLAF-u z dochodzenia.
- 15 W dniu 10 sierpnia 2015 r. OLAF przekazał skarżącej żądane informacje, z wyjątkiem informacji podlegających ścisłym regułom poufności i ochrony danych osobowych, wśród których znajdował się raport tego urzędu z dochodzenia. OLAF wyjaśnił zatem sporne okoliczności faktyczne, okres i projekty, do których odnosiły się te okoliczności (mianowicie przedmiotowe umowy o udzielenie dotacji, projekt SAPHYRE i projekt ONEFIT), a także zalecenia skierowane do właściwej dyrekcji generalnej dotyczące odzyskania przedmiotowej kwoty.
- 16 Pismem z dnia 1 września 2015 r. skarżąca zwróciła się do OLAF-u o dostarczenie jej szczegółowych informacji i właściwych przepisów prawnych dotyczących dochodzenia w jej sprawie. Urząd ten udzielił odpowiedzi w dniu 9 listopada 2015 r.
- 17 W dniu 7 sierpnia 2018 r. Komisja poinformowała skarżącą o zamiarze wydania dwóch not debetowych na kwotę główną 374 188 EUR i na kwotę 30 200 EUR tytułem odszkodowania na podstawie wniosków OLAF-u dotyczących przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, projektu SAPHYRE i projektu ONEFIT.
- 18 W dniu 26 października 2018 r. skarżąca wysłała do Komisji pismo, w którym zakwestionowała wnioski OLAF-u, i zwróciła się do niej o uwzględnienie szeregu okoliczności faktycznych i prawnych przed podjęciem środków zmierzających do odzyskania pomocy.

- 19 Pismem z dnia 22 lipca 2019 r. Komisja poinformowała skarżącą, że niektóre z jej uwag skłoniły tę instytucję do zmiany jej pierwotnego stanowiska. Dokładniej rzecz ujmując, koszty osobowe dwóch innych pracowników skarżącej zostały ostatecznie zaakceptowane, a jedynie koszty osobowe pracownika objętego postępowaniem, dotyczące okresu od sierpnia 2010 r. do października 2012 r., zostały odrzucone, co skutkowało całkowitą żadaną kwotą 180 895,90 EUR.
- 20 W dniu 29 sierpnia 2019 r. skarżąca przesłała Komisji drugie pismo kwestionujące, w którym zwróciła się o uwzględnienie jej dodatkowych uwag dotyczących środków, które zamierzała przyjąć.
- 21 Komisja odpowiedziała skarżącej pismem z dnia 12 listopada 2019 r., w którym podtrzymała swoje stanowisko i poinformowała o wystawieniu not debetowych, (zwanym dalej „zaskarżoną decyzją”). Pismo to zostało załączone do wiadomości elektronicznej z dnia 13 listopada 2019 r., do której dołączone były również noty debetowe nr 3241913641 (umowa o udzielenie dotacji ACROPOLIS, kwota główna, 72 592 EUR), nr 3241913642 (umowa o udzielenie dotacji EUWB, odszkodowanie, kwota 7259,20 EUR), nr 3241913643 (umowa o udzielenie dotacji EUWB, kwota główna 64 818 EUR), nr 3241913644 (umowa o udzielenie dotacji C2POWER, odszkodowanie, kwota 6481,80 EUR), nr 3241913645 (umowa o udzielenie dotacji C2POWER, kwota główna 27 039 EUR) oraz nr 3241913647 (umowa o udzielenie dotacji ACROPOLIS, odszkodowanie, kwota 2703,90 EUR), płatne do dnia 30 grudnia 2019 r.
- 22 W dniu 23 grudnia 2019 r. skarżąca zapłaciła całość kwot wymaganych przez Komisję.
- 23 Pismem z dnia 24 grudnia 2019 r. skarżąca zakwestionowała treść zaskarżonej decyzji, wiadomości elektronicznej Komisji z dnia 13 listopada 2019 r., a także not debetowych załączonych do tej wiadomości elektronicznej i zakwestionowała te noty.

II. Żądania stron

- 24 Skarżąca wnosi do Sądu zasadniczo o:
  - uwzględnienie skargi wniesionej przez nią na podstawie art. 272 TFUE poprzez stwierdzenie, po pierwsze, nieistnienia dochodzonej przez Komisję wierzytelności umownej, a po drugie, kwalifikowalności kosztów osobowych żądanych w notach debetowych nr 3241913641 (72 592 EUR), nr 241913643 (64 818 EUR) i nr 3241913645 (27 039 EUR) z dnia 13 listopada 2019 r.;
  - zasądzenie od Komisji zwrotu kwot, które skarżąca uiściła na podstawie not debetowych nr 3241913641, nr 3241913642, nr 3241913643, nr 3241913644, nr 3241913645 i nr 3241913647 z dnia 13 listopada 2019 r., wraz z odsetkami, przy czym kwoty te zostały już wpłacone Komisji tymczasowo z zastrzeżeniem rozstrzygnięcia niniejszego postępowania;
  - tytułem żądania ewentualnego – uwzględnienie jej skargi wniesionej na podstawie art. 263 TFUE poprzez stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;
  - w każdym razie obciążenie Komisji kosztami.
- 25 Komisja wnosi do Sądu zasadniczo o:
  - oddalenie skargi wniesionej na podstawie art. 272 TFUE jako bezzasadnej;

- stwierdzenie, że kwota 180 893,90 EUR, obejmująca kwotę główną 164 449 EUR oraz kwotę 16 444,90 EUR tytułem odszkodowania, wskazaną w notach debetowych nr 3241913641, nr 3241913642, nr 3241913643, nr 3241913644, nr 3241913645 i nr 3241913647 z dnia 13 listopada 2019 r., odpowiada kosztom niekwalifikowalnym;
- odrzucenie skargi wniesionej tytułem żądania ewentualnego na podstawie art. 263 TFUE jako oczywiście niedopuszczalnej;
- obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

III. Co do prawa

A. W przedmiocie wniosku o pominięcie danych

- 26 Odrębnym pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 3 stycznia 2020 r. skarżąca złożyła wniosek o pominięcie pewnych danych wobec opinii publicznej zgodnie z art. 66 regulaminu postępowania przed Sądem w celu zapewnienia z jednej strony ochrony danych osobowych, a z drugiej – ochrony tajemnicy handlowej.
- 27 We wniosku tym skarżąca zwraca się zasadniczo o pominięcie następujących rodzajów danych:
  - nazwiska osób poprzednio i obecnie przez nią zatrudnionych;
  - nazwiska osób trzecich;
  - treść umów o pracę jej pracowników;
  - inne informacje zawarte w skardze lub w załącznikach, które mogłyby umożliwić identyfikację danej osoby przez opinię publiczną;
  - struktura organizacyjna skarżącej;
  - raport OLAF-u, w przypadku gdyby został przedłożony.
- 28 Ponadto skarżąca wnosi o opublikowanie niniejszego wyroku jedynie w tych fragmentach, na podstawie których nie będzie można zidentyfikować osób, których dotyczy to postępowanie, ani ujawnić szczegółów dotyczących jej struktury organizacyjnej, praktyk zarządzania lub postępowania jako pracodawcy.
- 29 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że godząc jawność orzeczeń sądowych z prawem do ochrony danych osobowych i tajemnicy handlowej, sąd powinien dążyć w okolicznościach każdego przypadku do właściwej równowagi, mając również na względzie prawo opinii publicznej do dostępu do orzeczeń sądowych zgodnie z zasadami określonymi w art. 15 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 5 października 2020 r., Broughton/Eurojust, T-87/19, niepublikowany, EU:T:2020:464, pkt 49).

- 30 W niniejszej sprawie przede wszystkim w niniejszym wyroku nie widnieją nazwiska osób wcześniej i obecnie zatrudnionych przez skarżącą, nazwiska osób trzecich i inne informacje zawarte w skardze lub w załącznikach, które mogłyby umożliwić identyfikację danej osoby przez opinię publiczną.
- 31 Następnie żądanie dotyczące sprawozdania OLAF-u jest bezprzedmiotowe, ponieważ nie zostało on przedłożony.
- 32 Wreszcie, jeśli chodzi o informacje dotyczące treści umów o pracę, struktury organizacyjnej skarżącej, jej praktyk zarządzania i jej postępowania jako pracodawcy, w niniejszym wyroku znajdują się jedynie te, których pominięcie mogłoby zaszkodzić dostępowi opinii publicznej do wyroków i ich zrozumieniu przez opinię publiczną.
- 33 W drugiej kolejności należy zauważyć, że informacje zawarte w niniejszym wyroku albo zostały przedstawione i omówione podczas rozprawy, która odbyła się w dniu 5 października 2021 r., albo nie były przedmiotem wystarczającego uzasadnienia, jeśli chodzi o ich pominięcie, wobec czego nie ma uzasadnionego powodu, aby uwzględnić wniosek wnoszącej odwołanie (zob. podobnie postanowienia: z dnia 21 lipca 2017 r., Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo/Komisja, T-130/17 R, EU:T:2017:541, pkt 62; z dnia 21 lipca 2017 r., PGNiG Supply & Trading/Komisja, T-849/16 R, EU:T:2017:544, pkt 57).

B. W przedmiocie skargi wniesionej na podstawie art. 272 TFUE

1. W przedmiocie żądania stwierdzenia nieistnienia wierzytelności umownej i kwalifikowalności kosztów osobowych oraz w przedmiocie żądania zwrotu wpłaconych kwot

- 34 Na poparcie żądań przedstawionych tytułem głównym w ramach skargi wniesionej na podstawie art. 272 TFUE skarżąca podnosi cztery zarzuty dotyczące naruszenia postanowień przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, prawa belgijskiego, polskiego prawa pracy i zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań.

a) W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia postanowień przedmiotowych umów o udzielenie dotacji

- 35 Na poparcie zarzutu pierwszego skarżąca podnosi trzy zastrzeżenia.

1) W przedmiocie zastrzeżenia pierwszego, dotyczącego naruszenia art. II.22 ust. 1 i 6 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji ze względu na jednostronne odzyskanie kwot i nałożenie odszkodowania ryczałtowego

- 36 W ramach zastrzeżenia pierwszego skarżąca kwestionuje zgodność z prawem zarówno odzyskania kwot przez Komisję, jak i nałożenia przez nią ryczałtowego odszkodowania w świetle postanowień umownych regulujących tę kompetencję.

- 37 Uważa ona bowiem, że o ile art. II.22 ust. 6 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji pozwala Komisji na przyjęcie środków takich jak wydanie nakazów odzyskania lub nałożenie kar, o tyle wykonywanie tego uprawnienia powinno odbywać się na podstawie wniosków z audytu w rozumieniu art. II.22 ust. 1 załącznika II do tych umów.

- 38 Tymczasem z jednej strony Komisja zażądała wpłaty od skarżącej, nie uwzględnivszy wniosków z audytu w odniesieniu do umów o udzielenie dotacji EUWB i ACROPOLIS, a w odniesieniu do umowy o udzielenie dotacji C2POWER Komisja działała w sposób sprzeczny z wnioskami audytu, z którymi się jednak zgodziła.
- 39 Z drugiej strony Komisja oparła się na raporcie z dochodzenia OLAF-u, które nie stanowi audytu finansowego w rozumieniu art. II.22 ust. 1 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji. W tym względzie skarżąca twierdzi, że o ile art. II.22 ust. 8 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji pozwala Komisji skorzystać z pomocy OLAF-u w celu przeprowadzenia kontroli i inspekcji na miejscu, o tyle przepis ten nie upoważnia jej jednak do odstąpienia od postanowień art. II.22 ust. 6 załącznika II do tych umów.
- 40 W konsekwencji skarżąca stwierdza, że mające zastosowanie postanowienia umowne nie zezwalały Komisji na podjęcie przez nią działania polegającego na jednostronnym przystąpieniu do odzyskania kwot i odszkodowania ryczałtowego zamiast wniesienia pozwu o zapłatę do właściwego sądu oraz na ograniczeniu się do niepopartego dowodami zakwestionowania faktów.
- 41 Skarżąca dodaje, że wbrew twierdzeniom Komisji ani rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. 2002, L 248, s. 1, zwane dalej „rozporządzeniem finansowym”), ani art. 317 TFUE nie przyznają tej instytucji niezależnego uprawnienia umownego do żądania zwrotu w braku jakiegokolwiek końcowego sprawozdania z audytu lub w przeciwieństwie do wniosków z tego sprawozdania, zgodnie z przedmiotowymi umowami o udzielenie dotacji.
- 42 Komisja kwestionuje argumenty skarżącej.
- 43 Po pierwsze, sekcja 3 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, zatytułowana „Kontrole i kary”, zawiera art. II.22, zatytułowany „Audyty finansowe i kontrole”, który przewiduje z jednej strony procedury audytu, z drugiej zaś – procedury kontrolne.
- 44 Co się tyczy procedur audytu, art. II.22 ust. 1 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji stanowi, że „w dowolnym momencie wykonywania projektu i do pięciu lat po zakończeniu projektu Komisja może zlecić audyty finansowe bądź przez audytorów zewnętrznych, bądź przez same służby Komisji, w tym OLAF”. Artykuł ten stanowi ponadto, że „procedurę audytu uważa się za wszczętą w dniu otrzymania odpowiedniego pisma wysłanego przez Komisję”, że „audyty mogą dotyczyć aspektów finansowych, systemowych i innych (takich jak zasady rachunkowości i zarządzania) związanych z prawidłowym wykonaniem umowy o udzielenie dotacji”, oraz że „audyty przeprowadzane są z zachowaniem poufności”.
- 45 Artykuł II.22 ust. 6 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji dodaje, że „[n]a podstawie wniosków z audytu Komisja podejmuje wszelkie właściwe środki, jakie uzna za niezbędne, w tym sporządzanie nakazów odzyskania dotyczących całości lub części dokonanych przez nią płatności oraz nałożenie wszelkich mających zastosowanie kar”.
- 46 Co się tyczy procedur kontrolnych, art. II.22 ust. 8 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji stanowi w odniesieniu do możliwości podjęcia działań dochodzeniowych, że Komisja „może ponadto przeprowadzać kontrole i inspekcje na miejscu zgodnie z rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu i inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów

finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami oraz rozporządzeniem (WE) nr 1074/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. dotyczącym dochodzeń prowadzonych przez [OLAF]”.

- 47 Z powyższego wynika, że procedury kontrolne przewidziane w rozpatrywanych umowach o udzielenie dotacji są środkami wchodzącymi w zakres ram umownych wiążących strony, które łączą się z procedurami audytu w sposób autonomiczny.
- 48 Po drugie, aby umożliwić przeprowadzenie procedur, o których mowa w art. II.22 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, art. II.3 lit. g) tego załącznika przewiduje, że „każdy beneficjent musi bezpośrednio przekazać Komisji, w tym [OLAF-owi] i Trybunałowi Obrachunkowemu, wszelkie niezbędne informacje w ramach kontroli i audytów”.
- 49 Pismo OLAF-u z dnia 15 września 2014 r. wzywające skarżącą do przedstawienia pewnych dokumentów (zob. pkt 9 powyżej), realizuje konkretnie ten cel, uzasadniający przeprowadzenie działania dochodzeniowego na podstawie art. II.3 lit. g) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji.
- 50 Postępowanie prowadzone przez OLAF wpisuje się zatem w ramy umowne ustalone przez strony.
- 51 Po trzecie, istotne jest, że żądanie przedstawienia dokumentów z dnia 15 września 2014 r. nie opiera się na art. II.22 ust. 3 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji. Artykuł ten przewiduje:

„Beneficjenci zachowują oryginały lub, w wyjątkowych przypadkach, należycie uwierzytelnione kopie – w tym kopie elektroniczne – wszystkich dokumentów dotyczących umowy o udzielenie dotacji przez okres maksymalnie pięciu lat od zakończenia projektu. Są one udostępniane Komisji na wniosek w trakcie każdego audytu przeprowadzonego w ramach umowy o udzielenie dotacji”.

- 52 O ile wniosek oparty na tym przepisie pozwala osiągnąć ten sam skutek co wniosek złożony na podstawie art. II.3 lit. g) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, o tyle art. II.22 ust. 3 tego załącznika stosuje się tylko w ramach procedur audytu, a nie w ramach procedur kontrolnych. Ponadto to samo rozumowanie ma zastosowanie w celu określenia odpowiednich zakresów stosowania art. II.22 ust. 3 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji i art. II.22 ust. 8 tego załącznika.
- 53 W związku z tym postępowanie prowadzone przez OLAF w niniejszej sprawie należy do postępowań kontrolnych przewidzianych w postanowieniach przedmiotowych umów o udzielenie dotacji.
- 54 Po czwarte, w ramach postępowania kontrolnego przeprowadzonego w niniejszej sprawie Komisja wskazała nieprawidłowości popełnione przez skarżącą, pociągające za sobą niekwalifikowalność niektórych kosztów.
- 55 W tym względzie należy zauważyć, że art. II.21 ust. 1 akapit drugi załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji przewiduje, że „[w] przypadku gdy kwota należna [Unii] od beneficjenta ma zostać odzyskana po rozwiązaniu lub zakończeniu umowy o udzielenie dotacji na podstawie [PR7], Komisja żąda zwrotu należnej kwoty poprzez wystawienie nakazu odzyskania środków od beneficjenta”.

- 56 Zgodnie z tym postanowieniem, na którym wyraźnie opiera się zaskarżona decyzja, Komisja miała prawo wyciągnąć konsekwencje z wyniku postępowania kontrolnego, żądając od skarżącej zwrotu należnych kwot.
- 57 Zatem wbrew twierdzeniom skarżącej, zgodnie z którymi z jednej strony art. II.22 ust. 8 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji nie upoważnia Komisji do odstąpienia od art. II.22 ust. 6 tego załącznika, a z drugiej strony Komisja nie może pominąć końcowego sprawozdania z audytu na podstawie przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, postępowanie przeprowadzone w niniejszej sprawie jest niezależne od procedury audytu, na którą powołuje się skarżąca.
- 58 W tym względzie należy zauważyć, że art. 9 ust. 1 przedmiotowych umów o udzielenie dotacji wyraźnie wskazuje, że umowy te są „regulowane [...] przez rozporządzenie finansowe mające zastosowanie do budżetu ogólnego i szczegółowe zasady jego wykonania”.
- 59 Artykuł 119 rozporządzenia finansowego stanowi zaś, co następuje:
- „1. Kwota dotacji nie jest ostatecznie określona do momentu zatwierdzenia przez instytucję końcowych sprawozdań i rozliczeń, bez uszczerbku dla dalszych kontroli przeprowadzanych przez instytucję.
2. Jeżeli beneficjent nie wywiąże się z zobowiązań wynikających z przepisów prawa lub umowy, dotacja ulega zawieszeniu i zmniejszeniu lub przerwaniu w przypadkach przewidzianych w zasadach wykonawczych, po umożliwieniu beneficjentowi przedstawienia swoich uwag”.
- 60 W tym względzie należy przede wszystkim zauważyć, że art. 119 rozporządzenia finansowego w wersji obowiązującej w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych nie nakłada szczególnego i konkretnego wymogu proceduralnego w odniesieniu do sposobu określenia nieprawidłowości w ramach procedur kontrolnych wszczętych po przyjęciu końcowych sprawozdań i rozliczeń.
- 61 Następnie szczegółowe zasady wykonania tego przepisu, obowiązujące w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych, również nie zawierają żadnych wymogów w tym względzie. Artykuł 183 akapit pierwszy lit. a) i akapit drugi rozporządzenia Komisji (WE, Euratom) nr 2342/2002 z dnia 23 grudnia 2002 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia finansowego (Dz.U. 2002, L 357, s. 1) uprawnia bowiem właściwego intendenta w szczególności do żądania należnego od beneficjenta zwrotu w przypadku niewłaściwej realizacji uzgodnionego programu pracy.
- 62 Wreszcie w odpowiedzi na pytanie zadane na rozprawie skarżąca dopuściła możliwość zastosowania art. 119 rozporządzenia finansowego do ram umownych, z zastrzeżeniem wskazania nieprawidłowości.
- 63 W konsekwencji z powyższego wynika, że nie można zarzucać Komisji, iż nie przestrzegала wymogów proceduralnych wymaganych w ramach procedury kontrolnej wdrożonej w niniejszej sprawie.
- 64 Po piąte, bezsporne jest, że w następstwie uwag przedstawionych przez skarżącą w piśmie z dnia 26 października 2018 r. Komisja obniżyła wysokość żądanych przez nią kwot. Tymczasem w celu zakwestionowania ustaleń raportu OLAF-u, na których opierają się twierdzenia Komisji, skarżąca oparła się w szczególności na końcowym sprawozdaniu z audytu. W związku z tym przy

sporządzaniu nakazów odzyskania środków Komisja wzięła pod uwagę oceny wynikające zarówno z procedury audytu, jak i z procedury kontrolnej. W tym względzie Komisja działała w ramach uprawnień przyznanych jej w art. II.22 ust. 6 i w art. II.21 ust. 1 akapit drugi załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, co odzwierciedla zaskarżona decyzja.

65 W konsekwencji postępowanie prowadzone przez Komisję w celu żądania zwrotu kwot, które uznała ona za należne, nie narusza postanowień umownych. Pierwsze zastrzeżenie należy zatem oddalić.

2) W przedmiocie zastrzeżenia drugiego, dotyczącego naruszenia art. II.14 ust. 1 lit. a) i b) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji ze względu na wniosek o płatności odpowiadające kosztom rzeczywistym

66 W zastrzeżeniu drugim skarżąca podnosi, że Komisja była zobowiązana uznać rzeczywisty charakter kosztów osobowych pracownika objętego postępowaniem, ponieważ końcowe sprawozdanie z audytu wyraźnie potwierdziło ich autentyczność, z czym Komisja zgodziła się w piśmie z dnia 22 kwietnia 2014 r.

67 Skarżąca wnioskuje z tego, że poprzez odstąpienie od ustaleń audytorów, nie przedstawivszy jednak dowodów na poparcie tej możliwości ani nie przedstawivszy wyjaśnień co do znaczenia wniosków OLAF-u, podczas gdy częściowo je odrzuciła, Komisja naruszyła art. II.14 ust. 1 lit. a) i b) załącznika II do omawianych umów o udzielenie dotacji, a tym samym popełniła błąd w ustaleniach faktycznych.

68 Skarżąca dodaje, że stanowisko Komisji w kwestii rozłożenia ciężaru dowodu w zakresie kwalifikowalności kosztów poniesionych przez beneficjenta dotacji i jej uprawnienia do odzyskania finansowania jest pozbawione znaczenia. W tym względzie podkreśla ona, że ponieważ w niniejszej sprawie zostało sporządzone sprawozdanie końcowe z audytu potwierdzające rzeczywisty charakter spornych kosztów, ciężar dowodu w zakresie błędnego charakteru tego sprawozdania i niekwalifikowalności niektórych kosztów osobowych spoczywa na Komisji.

69 Komisja kwestionuje argumenty skarżącej.

70 Na wstępie należy zauważyć, że argumentacja skarżącej w ramach drugiego zastrzeżenia jej zarzutu pierwszego polega na zarzuceniu Komisji naruszenia postanowień umownych z powodu nieprzestrzegania rzekomo wiążącego charakteru końcowego sprawozdania z audytu.

71 Tymczasem z jednej strony z postanowień przedmiotowych umów o udzielenie dotacji nie wynika, by przyznano audytom takie znaczenie. Przeciwnie, prowizoryczny charakter ich mocy dowodowej jest zapisany w art. II.22 ust. 1 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, który przyznaje możliwość przeprowadzenia nowych audytów w ciągu pięciu lat od zakończenia danego projektu. Podobnie art. II.22 ust. 8 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji pozwala Komisji rozpocząć dochodzenia zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. dotyczącym dochodzeń prowadzonych przez [OLAF] (Dz.U. 1999, L 136, s. 1), które zostało uchylone rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczącym dochodzeń prowadzonych przez [OLAF] oraz uchylającym rozporządzenie [nr 1073/1999] i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. 2013, L 248, s. 1).

- 72 Z drugiej strony, jak wynika z rozważań przedstawionych w pkt 58–62 powyżej, zaskarżona decyzja wpisuje się w ramy art. 119 rozporządzenia finansowego, którego ust. 1 wyraźnie wskazuje, że przyjęcie przez instytucję końcowych sprawozdań i rozliczeń pozostaje „bez uszczerbku dla dalszych kontroli przeprowadzanych przez instytucję”.
- 73 Tak więc nie można uznać, że końcowe sprawozdanie z audytu, nawet po zatwierdzeniu przez Komisję, stosuje się do niej w sposób wiążący i niezmienny. Należy zatem oddalić argument skarżącej, zgodnie z którym Komisja była zobowiązana uznać zasadność kosztów osobowych pracownika objętego postępowaniem, ponieważ audyt, którego wyniki zatwierdziła, wcześniej uznał ich rzeczywisty charakter, chyba że Komisja popełniłaby błąd co do okoliczności faktycznych stanowiący naruszenie art. II.14 ust. 1 lit. a) i b) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji.
- 74 Z tych samych względów argument skarżącej, zgodnie z którym Komisja nie przedstawiła dowodu na błędny charakter końcowego sprawozdania z audytu, jest pozbawiony znaczenia. Z rozważań przedstawionych w pkt 72 powyżej wynika bowiem, że w świetle postanowień umownych niniejszego przypadku Komisja nie jest związana ustaleniami audytu finansowego, jeżeli kontrola przeprowadzona po tym audycie podważa jego wyniki.
- 75 W świetle powyższego zastrzeżenie drugie należy oddalić.
- 3) W przedmiocie zastrzeżenia trzeciego, dotyczącego naruszenia z jednej strony art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji ze względu na wskazanie przez Komisję ryzyka konfliktu interesów z powodu istnienia więzi rodzinnych, a z drugiej strony art. 7 i 9 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej z powodu dyskryminacji ze względu na stan cywilny*
- 76 Przede wszystkim skarżąca uważa, że Komisja nie mogła stwierdzić istnienia ryzyka konfliktu interesów w rozumieniu art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, pociągającego za sobą zakwestionowanie wiarygodności wykazów liczby godzin przepracowanych przez pracownika objętego postępowaniem, z tego powodu, że do wykazów tych miała dostęp żona tego pracownika.
- 77 W tym względzie skarżąca podnosi, że pomimo faktu, iż Komisję o tym poinformowano, nie wzięła ona pod uwagę z jednej strony kontroli, jakiej podlegali zarówno pracownik objęty postępowaniem, jak i jego żona ze strony ich odpowiednich przełożonych, którzy sprawdzali rzeczywisty charakter prac pracownika objętego postępowaniem, a z drugiej strony braku powiązań funkcjonalnych, hierarchicznych lub organizacyjnych pomiędzy małżonkami. W tym względzie skarżąca podkreśla, że Komisja popełnia błąd co do okoliczności faktycznych, zakładając, że udział żony pracownika objętego postępowaniem był istotny, podczas gdy w rzeczywistości charakter dostępu żony do arkuszy czasu pracy tego pracownika miał charakter czysto administracyjny, a ta ostatnia nie miała żadnych uprawnień do zmiany tych dokumentów. Ponadto skarżąca podnosi, że audytorzy sprawdzili i zaaprobowali system ewidencji czasu pracy. Poza tym skarżąca twierdzi, że nie istniało ryzyko konfliktu interesów, o czym świadczy brak jakiegokolwiek zdarzenia zidentyfikowanego przez odpowiednich przełożonych małżonków dotyczącego ewentualnych nadużyć popełnionych w odniesieniu do arkuszy czasu pracy.
- 78 Następnie skarżąca podnosi, że nie istnieje żaden przepis prawny wymagający, aby małżonkowie byli ściśle oddzieleni w tym samym miejscu pracy. W tym względzie podkreśla ona, że środki wprowadzone w niniejszej sprawie (podwójny niezależny nadzór, przynależność do odrębnych

działów) stanowią mniej inwazyjną metodę zapewnienia wiarygodności arkuszy czasu pracy, do których żona pracownika objętego postępowaniem miała dostęp ze względu na pełnione przez nią funkcje administracyjne.

- 79 Wreszcie skarżąca uważa, że stanowisko Komisji stanowi dyskryminację ze względu na stan cywilny, sprzeczną z art. 7 i 9 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), ponieważ obowiązek odrębnego świadczenia pracy nałożony na małżonków jedynie ze względu na ten status byłby równoważny – wobec braku prawdziwego powodu, by wątpić w ich uczciwość – z nierównym traktowaniem w miejscu pracy lub dyskryminacją. W tym względzie skarżąca kwestionuje stanowisko Komisji, iż należałoby zmienić zadania małżonki pracownika objętego postępowaniem, aby uniknąć konfliktu interesów, ponieważ taki środek stanowiłby dyskryminację ze względu na stan cywilny.
- 80 Komisja kwestionuje argumenty skarżącej.
- 81 Artykuł II.3 lit. n) załącznika II do omawianych umów o udzielenie dotacji stanowi, że każdy beneficjent powinien podjąć wszelkie niezbędne środki ostrożności w celu uniknięcia ryzyka konfliktu interesów związanego z interesami gospodarczymi, powiązaniem politycznymi lub narodowymi, więzami rodzinnymi lub uczuciowymi lub wszelkimi innymi rodzajami interesów, które mogłyby zagrozić bezstronnemu i obiektywnemu wykonaniu projektu.
- 82 Na wstępie należy zatem zauważyć, że wbrew temu, co twierdzi Komisja, z art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji nie wynika, by istnienie więzi gospodarczych, uczuciowych lub rodzinnych pozwalało domniemywać istnienie ryzyka konfliktu interesów mogącego zagrozić bezstronnemu i obiektywnemu wykonaniu projektu.
- 83 Domniemanie mogące wynikać z występowania więzi gospodarczych, uczuciowych lub rodzinnych ogranicza się bowiem do istnienia ryzyka konfliktu interesów. Z brzmienia art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji wynika zatem wzruszalne domniemanie istnienia takiego ryzyka, w szczególności w sytuacji gdy osoby posiadające więzy rodzinne lub emocjonalne w taki czy inny sposób biorą udział w tym samym projekcie. W niniejszej sprawie związek małżeński, który wiąże pracownika objętego postępowaniem z jego małżonką, prowadzi do zastosowania tego domniemania.
- 84 W związku z tym, chociaż Komisja może skorzystać z tego domniemania, to jednak powinna ona dostarczyć wszelkich dowodów wskazujących na to, że bezstronne i obiektywne wykonanie danego projektu może być zagrożone.
- 85 Tak więc w pierwszej kolejności należy zbadać przedstawione przez skarżącą dowody mające na celu obalenie domniemania dotyczącego istnienia ryzyka konfliktu interesów, ponieważ spełnienie przesłanki dotyczącej istnienia więzi uczuciowych i rodzinnych nie jest kwestionowane.
- 86 W tym względzie argumenty skarżącej, które opierają się na braku stosunku hierarchicznego i na braku powiązań organizacyjnych, nie są w stanie wyeliminować ryzyka konfliktu interesów, ponieważ w kontekście niniejszej sprawy, w której żona pracownika objętego postępowaniem zatwierdziła arkusze czasu pracy tego pracownika, wpływ sytuacji rodzinnej nie może zostać wykluczony ze względu na sam brak stosunku podporządkowania administracyjnego w środowisku zawodowym.

- 87 W konsekwencji sytuacja w niniejszej sprawie niesie jak najbardziej ryzyko konfliktu interesów w rozumieniu art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji.
- 88 W drugiej kolejności należy zatem zbadać przedstawione przez Komisję dowody dotyczące wykazania możliwości, że bezstronne i obiektywne wykonanie rozpatrywanego projektu jest zagrożone.
- 89 W tym względzie, jeśli chodzi o charakter zadań żony pracownika objętego postępowaniem wykonywanych u skarżącej, z akt sprawy wynika, że w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych była ona zatrudniona przez skarżącą w jej dziale finansowym i że była ona również „podmiotem zarządzającym projektami PR7”, również zakwalifikowanym jako „główny pracownik administracyjny odpowiedzialny za dotacje z PR7”. Z racji tej funkcji, jak przyznaje skarżąca, „miała ona dostęp administracyjny do arkuszy czasu pracy małżonka przedstawionych do celów dotacji PR7 i podpisywała je do listopada 2012 r.”.
- 90 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o obowiązki wykonywane przez żonę pracownika objętego postępowaniem dotyczące arkuszy czasu pracy tego pracownika, należy stwierdzić, że chociaż skarżąca twierdzi, iż żona tego pracownika wykonywała pracę biurową i była odpowiedzialna w szczególności za gromadzenie i utrzymanie dokumentacji związanej z dotacjami PR7, to jednak w sposób jednoznaczny wynika z przedstawionych przez skarżącą w załączniku A.16 arkuszy czasu pracy pracownika objętego postępowaniem, że jego żona zatwierdzała ich treść, gdyż słowo „zatwierdzono” (approved) widnieje na nich obok podpisu żony pracownika objętego postępowaniem.
- 91 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o twierdzenie skarżącej dotyczące braku możliwości zmiany dokumentacji urzędowej przez żonę pracownika objętego postępowaniem, takie twierdzenie czyni jeszcze bardziej wiarygodną możliwość utrudnienia prawidłowego wykonania danego projektu, ponieważ – jak zostało wykazane w pkt 90 powyżej – gdy zatwierdzała ona arkusze czasu pracy małżonka, nie miała możliwości ich zmiany nawet w przypadku, gdy były nieprawidłowe.
- 92 W konsekwencji należy stwierdzić, że Komisja udowodniła w sposób wymagany prawem, iż prawidłowe wykonanie rozpatrywanego projektu mogło być zagrożone.
- 93 Wniosku tego nie podważa twierdzenie skarżącej, zgodnie z którym działalność żony pracownika objętego postępowaniem podlegała podwójnej kontroli ze strony jej przełożonych. Dowody mające na celu wykazanie istnienia możliwości, że prawidłowe wykonanie rozpatrywanego projektu zostanie zagrożone, należy bowiem oceniać w świetle okoliczności, że skarżącej nie udało się obalić istnienia sytuacji powodującej ryzyko konfliktu interesów (zob. pkt 87 powyżej). W tym kontekście należy zauważyć, że wbrew twierdzeniom skarżącej rzeczywiście istnieje więź funkcjonalna pomiędzy pracownikiem objętym postępowaniem a jego małżonką. Fakt, że ta ostatnia jest odpowiedzialna za zatwierdzenie arkuszy czasu pracy małżonka bez możliwości ich zmiany, podczas gdy jednoznacznie pojawia się ona na tych arkuszach jako „nadzorująca” (supervisor), wystarczy, by uznać, że wprowadzony przez skarżącą system kontroli nie spełnia ciężącego na niej obowiązku podjęcia wszelkich środków ostrożności niezbędnych do uniknięcia jakiegokolwiek ryzyka konfliktu interesów na płaszczyźnie więzi rodzinnych lub uczuciowych, mogącego zagrozić bezstronnemu i obiektywnemu wykonaniu rozpatrywanego projektu, zgodnie z art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o dotację.

- 94 Komisja nie naruszyła zatem art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, uznawszy, że skarżąca nie podjęła wszelkich środków ostrożności niezbędnych w celu uniknięcia jakiegokolwiek ryzyka konfliktu interesów na płaszczyźnie więzi rodzinnych lub uczuciowych, mogącego zagrozić bezstronnemu i obiektywnemu wykonaniu rozpatrywanego projektu.
- 95 Ponadto, przede wszystkim, jeśli chodzi o twierdzenia skarżącej dotyczące okoliczności, że system ewidencji czasu pracy został zatwierdzony przez audytorów w obecności pracownika objętego postępowaniem i jego małżonki, należy odesłać do wniosków przedstawionych w pkt 73 i 74 powyżej, dotyczących wartości ocen zawartych w końcowym sprawozdaniu z audytu.
- 96 Następnie, jeśli chodzi o zastrzeżenia skarżącej dotyczące braku konkretnych dowodów ryzyka konfliktu interesów, wystarczy przypomnieć, że samo brzmienie art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji nie wymaga, aby konflikt ten miał udowodniony wpływ na wykonanie umowy lub na jej koszty.
- 97 Wreszcie w odniesieniu do twierdzenia, zgodnie z którym stanowisko Komisji stanowi dyskryminację ze względu na stan cywilny sprzeczną z art. 7 i 9 karty, należy zauważyć, że zarzucane naruszenie nie odnosi się do niewłaściwego wykonania postanowień umownych.
- 98 Niemniej należy przypomnieć, że Sąd miał już okazję orzec, iż karta, która stanowi część prawa pierwotnego, przewiduje w art. 51 ust. 1 bez wyjątku, że jej postanowienia „mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości” i że w związku z tym prawa podstawowe mają regulować wykonywanie kompetencji przyznanych instytucjom Unii, w tym w kontekście umownym (wyroki: z dnia 3 maja 2018 r., Sigma Orionis/Komisja, T-48/16, EU:T:2018:245, pkt 101, 102; z dnia 3 maja 2018 r., Sigma Orionis/REA, T-47/16, niepublikowany, EU:T:2018:247, pkt 79, 80; zob. także, analogicznie, wyrok z dnia 13 maja 2020 r., Talanton/Komisja, T-195/18, niepublikowany, EU:T:2020:194, pkt 73).
- 99 Podobnie, gdy instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii wykonują umowę, podlegają zobowiązaniom, które na nich ciążyą na mocy karty i zasad ogólnych prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2020 r., ADR Center/Komisja, C-584/17 P, EU:C:2020:576, pkt 86). Trybunał podkreślił również, że jeżeli strony postanawiają w umowie powierzyć sądowi Unii, na podstawie klauzuli arbitrażowej, jurysdykcję do rozpoznawania sporów związanych z tą umową, sąd ten będzie właściwy, niezależnie od mającego zastosowanie prawa określonego w tej umowie, do zbadania ewentualnych naruszeń karty i ogólnych zasad prawa Unii (wyrok z dnia 16 lipca 2020 r., Inclusion Alliance for Europe/Komisja, C-378/16 P, EU:C:2020:575, pkt 81).
- 100 Tymczasem w niniejszej sprawie wymóg unikania wszelkiego konfliktu interesów z uwagi na więzi rodzinne lub uczuciowe ma na celu zapobieżenie rażącemu i oczywistemu naruszeniu wymogu bezstronności i obiektywizmu (zob. podobnie wyrok z dnia 6 kwietnia 2006 r., Camós Grau/Komisja, T-309/03, EU:T:2006:110, pkt 141), który ciąży w szczególności na osobie odpowiedzialnej za poświadczanie arkuszy czasu pracy badaczy pracujących nad projektem dotowanym przez Unię. W związku z tym, zakładając, że norma mająca na celu zagwarantowanie braku konfliktu interesów, taka jak rozpatrywana w niniejszej sprawie, mogłaby naruszać prawa chronione przez art. 7 i 9 karty, naruszenie to nie miałoby wpływu na treść tych praw, lecz co najwyżej byłyby one przedmiotem ograniczenia w korzystaniu z nich. Tymczasem zgodnie z art. 52 ust. 1 karty, z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia w korzystaniu

z praw i wolności uznanych w karcie mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób.

101 Tak właśnie jest w niniejszej sprawie. W takiej sytuacji bowiem, jeśli chodzi przede wszystkim o istnienie celu interesu ogólnego uznanego przez Unię, takie ograniczenie ma na celu zagwarantowanie poszanowania zasady należytego zarządzania finansami, ustanowionej w art. 317 TFUE. Następnie ograniczenie to jest konieczne, ponieważ Komisja, nie będąc bezpośrednim świadkiem wykonywania zadań przez beneficjenta dotacji, nie dysponuje innymi środkami pozwalającymi skontrolować prawidłowość zadeklarowanych przez niego kosztów osobowych niż środki, które powinny wynikać w szczególności z przedstawienia wiarygodnych arkuszy czasu pracy (zob. podobnie wyrok z dnia 8 września 2015 r., Amitié/Komisja, T-234/12, niepublikowany, EU:T:2015:601, pkt 210 i przytoczone tam orzecznictwo). Wreszcie ograniczenie to nie jest nieproporcjonalne, ponieważ z jednej strony prawa chronione przez art. 7 i 9 karty nie zostałyby naruszone w samej swojej treści, jak podkreślono w pkt 100 powyżej, a z drugiej strony, jak podnosi Komisja, wymóg unikania wszelkiego konfliktu interesów z uwagi na więzi rodzinne lub uczuciowe można spełnić dzięki minimalnym dostosowaniom organizacyjnym. W związku z tym twierdzenia skarżącej dotyczące istnienia dyskryminacji należy oddalić w zakresie, w jakim z jednej strony opierają się one na naruszeniu art. 7 i 9 karty, a z drugiej strony, takie naruszenie – przy założeniu, że jest możliwe w świetle zakwestionowanego zastosowania normy dotyczącej konfliktu interesów – nie zostało wykazane.

102 W świetle powyższego należy oddalić zastrzeżenie trzecie, a tym samym zarzut pierwszy w całości.

b) W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia prawa belgijskiego

103 Na wstępie skarżąca przypomina, że przedmiotowe umowy o udzielenie dotacji zawierają odesłanie do prawa belgijskiego.

104 W związku z tym, opierając się na belgijskim prawie cywilnym, skarżąca podnosi trzy zastrzeżenia na poparcie zarzutu drugiego.

105 Przede wszystkim skarżąca uważa, że stanowisko Komisji w niniejszej sprawie sprowadza się do domniemania działania w złej wierze z jej strony, co doprowadziło Komisję do jednostronnego stwierdzenia naruszenia umowy, chociaż nie stwierdzono tego w końcowym sprawozdaniu z audytu, a jeśli chodzi o umowę o udzielenie dotacji C2POWER, działając w sposób sprzeczny z wnioskami z audytu. W związku z tym Komisja naruszyła zasadę wykonywania umów w dobrej wierze ustanowioną w art. 1134 i 1135 code civil (belgijskiego kodeksu cywilnego).

106 Następnie skarżąca zarzuca Komisji, że oparła swoje żądanie zwrotu kosztów osobowych pracownika objętego postępowaniem na raporcie z dochodzenia, który został sporządzony przez OLAF poza ramami umownymi i którego wartość dowodowa jest wątpliwa. Sama Komisja postanowiła bowiem nie przychylić się do wszystkich wniosków zawartych w tym sprawozdaniu i nie wyjaśniła powodów, dla których nie tylko odstąpiła od ustaleń końcowego sprawozdania z audytu, nie wykazawszy jednak uchybienia ze strony skarżącej, ale również ostatecznie nie wzięła już pod uwagę kosztów uznanych za „znacząco zawyżone”, czyli kosztów przekraczających próg, którego ustalenie nie jest objęte postanowieniami przedmiotowych umów o udzielenie dotacji. W konsekwencji Komisja naruszyła zasadę dotyczącą ciężaru dowodu ustanowioną w art. 1315 belgijskiego kodeksu cywilnego, zgodnie z którą ten, kto domaga się wykonania zobowiązania, powinien je udowodnić.

- 107 Wreszcie skarżąca uważa, że uiszczyła płatności żądane przez Komisję, chociaż ta ostatnia nie mogła dochodzić wierzytelności. W związku z tym Komisja naruszyła art. 1235, 1376 i 1377 belgijskiego kodeksu cywilnego, nie dokonawszy zwrotu kwot, które zostały jej wpłacone i które otrzymała nienależnie z powodu braku długu.
- 108 Komisja kwestionuje argumenty skarżącej.
- 109 Dwa zastrzeżenia zarzutu drugiego należy rozpatrzyć łącznie.
- 110 W pierwszej kolejności należy zauważyć z jednej strony, że wbrew twierdzeniom skarżącej żądanie zwrotu wystosowane przez Komisję, jak stwierdzono w pkt 65 powyżej, nie opiera się na raporcie z dochodzenia sporządzonym poza ramami umownymi. Z drugiej strony należy przypomnieć, że stwierdzono również, iż Komisja nie była związana ustaleniami zawartymi w końcowym sprawozdaniu z audytu (zob. pkt 73, 74 powyżej).
- 111 W drugiej kolejności należy zbadać kwestię podstawy żądania zwrotu wystosowanego przez Komisję, aby ustalić, czy instytucja ta naruszyła zarówno zasadę wykonywania umów w dobrej wierze, przyjmując domniemanie złej wiary skarżącej, jak i zasadę dotyczącą ciężaru dowodu, nie przedstawiając dowodów pozwalających na poparcie tego żądania.
- 112 W tym względzie, po pierwsze, należy zauważyć, że zgodnie z powszechnie przyjętą zasadą każdy sąd stosuje własne przepisy proceduralne, w tym przepisy jurysdykcyjne (zob. podobnie wyrok z dnia 8 kwietnia 1992 r., Komisja/Feilhauer, C-209/90, EU:C:1992:172, pkt 13). Zasady regulujące ciężar dowodu, dopuszczalność, wartość i moc dowodową dowodów nie są jednak objęte tą zasadą, ponieważ nie mają charakteru proceduralnego, lecz materialny, gdyż określają przesłanki istnienia, dziedzinę i przyczyny wygaśnięcia praw podmiotowych. Wybór prawa właściwego dokonany w umowach objętych audytem dotyczy zatem również reguł dowodowych (wyrok z dnia 8 września 2015 r., Amitié/Komisja, T-234/12, niepublikowany, EU:T:2015:601, pkt 115).
- 113 I tak w niniejszej sprawie rozkład ciężaru dowodu co do kwalifikowalnego charakteru kosztów poniesionych przez beneficjenta dotacji jest uregulowany w art. 1315 belgijskiego kodeksu cywilnego, który stanowił, że strona, która domaga się wykonania zobowiązania, musi je udowodnić, a na odwrót strona, która twierdzi, że jest zwolniona, musi wykazać dokonanie płatności lub czynności powodującej wygaśnięcie ciężącego na niej zobowiązania.
- 114 Po drugie, z utrwalonego orzecznictwa wynika, że w ramach umowy, która zawiera klauzulę arbitrażową w rozumieniu art. 272 TFUE, strona, która zadeklarowała Komisji koszty związane z przyznaniem wkładu finansowego Unii, powinna wykazać, że koszty te spełniają warunki finansowe umów o udzielenie dotacji (zob. podobnie wyrok z dnia 25 stycznia 2017 r., ANKO/Komisja, T-771/14, niepublikowany, EU:T:2017:27, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 115 Po trzecie, jak przypomniano w pkt 101 powyżej, Komisja, jako że nie jest bezpośrednio świadkiem wykonywania zadań przez beneficjenta dotacji, nie dysponuje innymi środkami, aby skontrolować prawidłowość zadeklarowanych przez niego kosztów osobowych, niż środki, które powinny wynikać w szczególności z przedstawienia wiarygodnych arkuszy czasu pracy (zob. podobnie wyrok z dnia 8 września 2015 r., Amitié/Komisja, T-234/12, niepublikowany, EU:T:2015:601, pkt 210 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 116 Po czwarte, z orzecznictwa wynika, że nieprzestrzeganie obowiązku przedstawienia wiarygodnych arkuszy czasu pracy w celu uzasadnienia zadeklarowanych kosztów osobowych stanowi wystarczającą podstawę do odrzucenia całości tych kosztów (zob. podobnie wyrok z dnia 6 października 2015 r., Technion i Technion Research & Development Foundation/Komisja, T-216/12, EU:T:2015:746, pkt 82 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto, jeżeli koszty zadeklarowane przez beneficjenta dotacji nie są kwalifikowalne na podstawie danej umowy o udzielenie dotacji, ponieważ uznano je za niemożliwe do zweryfikowania lub niewiarygodne, Komisja nie ma innego wyboru, jak tylko odzyskać dotację do wysokości nieuzasadnionych kwot, ponieważ w oparciu o podstawę prawną, jaką jest ta umowa o udzielenie dotacji, wspomniana instytucja jest upoważniona do uregulowania z budżetu Unii jedynie należycie uzasadnionych kwot (zob. wyrok z dnia 16 lipca 2020 r., ADR Center/Komisja, C-584/17 P, EU:C:2020:576, pkt 102 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 117 W niniejszej sprawie w pkt 92 powyżej stwierdzono, że sporne arkusze czasu pracy nie dawały gwarancji wiarygodności wymaganej ze względu na istnienie ryzyka konfliktu interesów, który mógłby zagrozić bezstronnemu i obiektywnemu wykonaniu rozpatrywanego projektu.
- 118 W tym względzie z jednej strony można podkreślić, że ryzyko konfliktu interesów stanowi nietypową sytuację, w której poniesione koszty mogą nie być ani rzeczywiste, ani poniesione przez samego beneficjenta, ani nawet, w danym przypadku, nie zostały wykorzystane jedynie w celu realizacji danego projektu zgodnie z art. II.14 ust. 1 lit. a), b) i e) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji. W konsekwencji niewykonanie przez kontrahenta wynikającego z art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji zobowiązania umownego do podjęcia wszelkich niezbędnych środków ostrożności w celu uniknięcia jakiegokolwiek ryzyka konfliktu interesów stanowi niewłaściwe wykonanie ciężących na nim zobowiązań umownych. Uzasadnia ono zatem odzyskanie kosztów na podstawie art. 183 rozporządzenia nr 2342/2002 (zob. podobnie wyrok z dnia 22 stycznia 2019 r., EKETA/Komisja, T-198/17, niepublikowany, EU:T:2019:27, pkt 91). Z drugiej strony, jeżeli Komisja przedstawi konkretne poszlaki istnienia ryzyka, że zadeklarowany czas pracy nie spełnia warunków kwalifikowalności, co ma miejsce w przypadku stwierdzenia ryzyka konfliktu interesów, domniemywa się niekwalifikowalność, a do beneficjenta należy wykazanie za pomocą dowodów, że warunki kwalifikowalności zostały spełnione (zob. podobnie wyroki: z dnia 22 października 2020 r., EKETA/Komisja, C-273/19 P, EU:C:2020:852, pkt 74–77; z dnia 22 stycznia 2019 r., EKETA/Komisja, T-166/17, niepublikowany, EU:T:2019:26, pkt 61).
- 119 W konsekwencji, nie przedstawiając dowodu na nieistnienie ryzyka konfliktu interesów, a zatem nie przestrzegając obowiązku przedstawienia wiarygodnych arkuszy czasu pracy w celu uzasadnienia zadeklarowanych kosztów osobowych, skarżąca nie wywiązała się z obowiązku ciężącego na niej na mocy reguł rozkładu ciężaru dowodu. W związku z tym Komisja miała prawo żądać zwrotu kwot, które uznała za nienależnie wypłacone, a mianowicie całości kosztów osobowych pracownika objętego postępowaniem wykazanych na arkuszach czasu pracy zatwierdzonych przez jego żonę, nie naruszając przy tym zasady wykonywania umów w dobrej wierze w rozumieniu art. 1134 i 1135 belgijskiego kodeksu cywilnego ani przepisów dotyczących ciężaru dowodu, o których mowa w art. 1315 tego kodeksu.
- 120 Fakt, że zasady ustanowione w orzecznictwie zostały określone w kontekście nieprzestrzegania obowiązku przedstawienia podczas audytu finansowego wiarygodnych arkuszy czasu pracy w celu uzasadnienia zadeklarowanych kosztów osobowych i że w niniejszej sprawie audyt finansowy prowadzący do sporządzenia końcowego sprawozdania z audytu nie podważył wiarygodności przedstawionych przez skarżącą arkuszy czasu pracy dotyczących pracownika

objętego postępowaniem, nie ma wpływu na znaczenie stosowania tych zasad w ramach niniejszej skargi. Jak bowiem przypomniano w pkt 73 i 74 powyżej, Komisja nie jest związana ustaleniami zawartymi w tym sprawozdaniu.

- 121 Ponadto fakt, że Komisja ostatecznie nie zastosowała się do wszystkich wniosków zawartych w raporcie z dochodzenia OLAF-u, nie prowadzi do podważenia mocy dowodowej tego raportu. Z motywu 31 rozporządzenia nr 883/2013 uchylającego rozporządzenia nr 1073/1999 i nr 1074/1999, o których mowa w art. II.22 ust. 8 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, wynika bowiem, że do instytucji Unii należy decyzja w sprawie dalszego postępowania po zakończeniu dochodzeń na podstawie końcowego raportu z dochodzenia sporządzonego przez OLAF. Ponadto art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2013 wyraźnie mówi o tym, że raportowi z dochodzenia towarzyszą zalecenia co do działań, jakie należy podjąć w następstwie dochodzenia. Komisja ma zatem prawo uwzględnić jedynie część ustaleń zawartych w raporcie z dochodzenia OLAF-u, co nie podważa ich wartości dowodowej.
- 122 Wreszcie ze względu na to, że Komisja miała prawo dochodzić całości kosztów poniesionych na pracownika objętego postępowaniem, fakt, że Komisja postanowiła zastosować próg prowadzący do żądania jedynie części tych kosztów, nie może być kwestionowany przez skarżącą ze względu na brak jej interesu prawnego.
- 123 W świetle powyższego należy uznać, że zastrzeżenia pierwsze i drugie zarzutu drugiego są bezzasadne.
- 124 W konsekwencji zastrzeżenie trzecie staje się bezprzedmiotowe i należy je oddalić.
- 125 Wobec tego zarzut drugi należy oddalić w całości.

c) W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia prawa polskiego

- 126 W pierwszej kolejności skarżąca podnosi, że art. II.15 ust. 1 załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji zawiera konkretne odesłanie do prawa krajowego regulującego umowy o pracę zawarte przez beneficjentów dotacji. W związku z tym uważa ona, że należy uznać, iż to polskie prawo pracy miało zastosowanie do stosunku pracy łączącego ją z pracownikiem objętym postępowaniem z jednej strony, a z jego małżonką z drugiej strony.
- 127 Po pierwsze, podnosi ona naruszenie przepisów art. 140 w związku z art. 18 ust. 2 polskiego kodeksu pracy, które dopuszczają tak zwany „system zadaniowego czasu pracy”, przez to, że Komisja utrzymuje, iż pracownik objęty postępowaniem musiał przepracować „nadmierną liczbę godzin” i „pracować przez irracjonalny okres” z tytułu trzech równoległych stosunków pracy, w tym stosunku pracy, który zawarł ze skarżącą w ramach systemu zadaniowego czasu pracy. Zdaniem skarżącej system ten, który jest zgodny z prawem w Polsce, nie wymaga stałej fizycznej obecności na stanowisku pracy i zapewnia w ten sposób elastyczność i możliwość wykonywania wielu zadań (multitasking), pod warunkiem że pracownik wypełnia swoje obowiązki.
- 128 Po drugie, skarżąca powołuje się na naruszenie art. 11³ polskiego kodeksu pracy, stosowanego w związku z art. 7 i 9 karty, który w czasie zaistnienia okoliczności faktycznych sprawy zakazywał skarżącej rozdzielenia pracownika objętego postępowaniem i jego małżonki w miejscu pracy wyłącznie ze względu na ich związek, ponieważ takie rozdzielenie stanowi dyskryminację ze względu na stan cywilny.

- 129 W drugiej kolejności skarżąca podnosi, że Komisja nie wskazała konkretnych powodów zakwestionowania kosztów osobowych pracownika objętego postępowaniem za okres od sierpnia 2010 r. do października 2012 r., a jednocześnie zaakceptowała koszty osobowe tego pracownika za listopad 2012 r., podczas gdy żona pracownika miała również dostęp do jego arkuszy czasu pracy z listopada 2012 r.
- 130 Komisja kwestionuje argumenty skarżące.
- 131 W pierwszej kolejności należy zauważyć, że nawet gdyby zarzut trzeci został uwzględniony, nie zmienia to faktu, że nadal brak jest wiarygodności arkuszy czasu pracy, ponieważ fakt, że pracownik objęty postępowaniem może przepracować dużą liczbę godzin z powodu jego zaangażowania w różne projekty, nie ma wpływu na to, że godziny te były przedmiotem procedury zatwierdzenia wdrożonej przez skarżącą z naruszeniem art. II.3 lit. n) załącznika II do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji.
- 132 W tym kontekście przypomniano, że koszty uznane za niekwalifikowalne obejmują okres od sierpnia 2010 r. do października 2012 r. Wszystkie arkusze czasu pracy dotyczące tego okresu zostały zatwierdzone przez małżonkę tego pracownika. W tym względzie w zakresie, w jakim skarżąca powtarza swoje zastrzeżenia dotyczące znaczenia orzecznictwa odnoszącego się do ciężaru dowodu w odniesieniu do wiarygodności arkuszy czasu pracy, należy odesłać do pkt 92 powyżej.
- 133 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o twierdzenie dotyczące naruszenia art. 11³ polskiego kodeksu pracy, odsyła się do pkt 101 powyżej, w którym przyjęto, że nie można stwierdzić żadnej dyskryminacji dotyczącej stanu cywilnego.
- 134 Ponadto w ramach argumentacji dotyczącej naruszenia art. 140 polskiego kodeksu pracy skarżąca podkreśla niespójność ze strony Komisji, która poddaje krytyce dostęp żony pracownika objętego postępowaniem do arkuszy czasu pracy małżonka przez cały sporny okres, ale akceptuje tę okoliczność w odniesieniu do okresu od listopada do grudnia 2012 r., podczas gdy wspomniana żona nie należy do personelu skarżącej dopiero od stycznia 2013 r.
- 135 W tym względzie, aby oddalić argument skarżącej, wystarczy odesłać do pkt 122 powyżej, w którym stwierdzono brak jej interesu prawnego.
- 136 W związku z tym, z powodów przedstawionych powyżej i ponieważ argumenty skarżącej nie mają wpływu na rozstrzygnięcie sporu, zarzut trzeci należy oddalić jako bezskuteczny.

d) W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań w ramach wykonywania umów w dobrej wierze i zakazu nadużyć w stosowaniu warunków umownych

- 137 W zarzucie czwartym skarżąca twierdzi zasadniczo, że zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań powinna być przestrzegana w ramach stosunków umownych, w które wstępuje Komisja. W niniejszym przypadku, zatwierdzając w pierwszej kolejności wszystkie wnioski zawarte w końcowym sprawozdaniu z audytu, dotyczące w szczególności kwalifikowalnego charakteru kosztów osobowych pracownika objętego postępowaniem, a następnie odrzucając te koszty, Komisja naruszyła wspomnianą zasadę, ponieważ skarżąca mogła słusznie mieć uzasadnione oczekiwania w szczególności co do kwalifikowalności kosztów osobowych tego pracownika.

- 138 Skarżąca dodaje, że argumenty przedstawione przez Komisję w celu wykluczenia możliwości posiadania uzasadnionych oczekiwań ze względu na istnienie audytu, który nie wykrył nieprawidłowości, są bezzasadne z prawnego punktu widzenia.
- 139 Komisja kwestionuje argumenty skarżącej.
- 140 Należy przypomnieć, że w pkt 73 i 74 powyżej stwierdzono, iż z postanowień umownych wynika, że końcowe sprawozdanie z audytu nie wiąże Komisji. Skarżąca nie mogła zatem mieć uzasadnionych oczekiwań pomimo uznania przez Komisję wyników tego audytu.
- 141 Ponadto z końcowego sprawozdania z audytu wynika, że audytorzy wyraźnie wskazali, iż przedmiotem ich prac „nie było dostarczenie jakiegokolwiek rzeczowego zapewnienia co do ogólnej adekwatności samych kontroli wewnętrznych”. Chociaż audytorzy w ramach swoich prac nie wskazali konkretnych niedociągnięć w systemie kontroli wewnętrznej skarżącej w odniesieniu do przygotowania i przedstawienia sprawozdań finansowych dotyczących umowy o udzielenie dotacji C2POWER, samo zastrzeżenie dotyczące przedmiotu tych prac, jeśli chodzi o zapewnienia, których można udzielić co do adekwatności tego systemu, wystarcza, aby wprowadzić niepewność stojącą na przeszkodzie powstaniu jakichkolwiek uzasadnionych oczekiwań w tym względzie.
- 142 W konsekwencji zarzut czwarty należy oddalić, a tym samym należy oddalić żądania mające na celu stwierdzenie nieistnienia dochodzonej przez Komisję wiarytelności wynikającej z umowy i kwalifikowalności kosztów osobowych żądanych w notach debetowych dotyczących kwot głównych związanych z przedmiotowymi umowami o udzielenie dotacji i mających na celu zwrot wypłaconych kwot.

2. W przedmiocie żądania zasądzenia od Komisji zapłaty odsetek za zwłokę

- 143 Ze względu na to, że postanowiono oddalić zarzuty na poparcie żądań zmierzających do stwierdzenia nieistnienia dochodzonej przez Komisję wiarytelności umownej i kwalifikowalności kosztów osobowych żądanych w notach debetowych dotyczących kwot głównych odnoszących się do przedmiotowych umów o udzielenie dotacji i mających na celu zwrot wypłaconych kwot, żądanie zasądzenia od Komisji zapłaty odsetek za zwłokę należy oddalić jako bezprzedmiotowe.
- 144 W świetle powyższego, ponieważ wszystkie zarzuty i żądania podniesione na poparcie skargi wniesionej na podstawie art. 272 TFUE zostały oddalone, skargę tę należy oddalić.

C. W przedmiocie skargi wniesionej na podstawie art. 263 TFUE

- 145 Posiłkowo skarżąca wnosi skargę na podstawie art. 263 TFUE, ponieważ uważa, że zaskarżona decyzja ma charakter aktu zaskarżalnego w rozumieniu tego postanowienia.
- 146 Komisja twierdzi, że skarga wniesiona na podstawie art. 263 TFUE jest oczywiście niedopuszczalna.
- 147 W tym względzie z utrwalonego orzecznictwa wynika, że w przypadku istnienia umowy wiążącej stronę skarżącą z jedną z instytucji do sądów Unii można wnieść skargę na podstawie art. 263 TFUE tylko w przypadku, gdy zaskarżony akt zmierza do wywarcia wiążących skutków

prawnych, które wykraczają poza wiążący strony stosunek umowny i prowadzą do wykonywania prerogatyw władzy publicznej przyznanych instytucji będącej stroną umowy działającej jako organ administracyjny (zob. wyrok z dnia 9 września 2015 r., Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro/Komisja, C-506/13 P, EU:C:2015:562, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 148 W tych okolicznościach należy zatem zbadać, czy zaskarżona decyzja, załączona do wiadomości elektronicznej Komisji z dnia 13 listopada 2019 r. wraz ze spornymi notami debetowymi, zalicza się do aktów, których nieważność może zostać stwierdzona przez sąd Unii na podstawie art. 263 ust. 4 TFUE, czy też przeciwnie, ma ona charakter umowny (zob. postanowienie z dnia 14 czerwca 2012 r., Technion i Technion Research & Development Foundation/Komisja, T-546/11, niepublikowane, EU:T:2012:303, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 149 W niniejszej sprawie z zaskarżonej decyzji wynika, po pierwsze, że Komisja powołuje się na wiarygodność i wskazuje jej kwotę poprzez wystawienie szeregu not debetowych, a po drugie, że Komisja przedstawiła uwagi dotyczące zastrzeżeń skarżącej. A zatem żaden element nie wykracza poza ramy umowne i nie wyraża wykonywania prerogatyw władzy publicznej.
- 150 W tym względzie należy zaznaczyć, że skarżąca uważa, iż zaskarżona decyzja zmienia w istotny sposób jej sytuację prawną, ponieważ Komisja zażądała od niej zapłaty kwoty pieniężnej. Tymczasem, jak wynika z pkt 65 powyżej, żądanie zwrotu wpisuje się w ramy postanowień przedmiotowych umów o udzielenie dotacji.
- 151 Zakładając, że skarżąca próbowała podważyć noty debetowe, należy stwierdzić, że dokumenty te nie stanowią aktów zaskarżalnych w rozumieniu art. 263 TFUE.
- 152 Wystawiona przez Komisję nota debetowa dotycząca kwot należnych na podstawie umowy o udzielenie dotacji nie może bowiem zostać zakwalifikowana jako akt ostateczny, który może być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności ze względu na to, że zawiera informacje dotyczące odsetek, które będą przypadają od wiarygodności w przypadku niedokonania płatności w wyznaczonym terminie, możliwości odzyskania w drodze potrącenia lub poprzez zastosowanie trybu egzekucji w odniesieniu do ewentualnie udzielonego wcześniej zabezpieczenia, jak również możliwości wszczęcia egzekucji i wpisania do bazy danych dostępnej dla służb zarządzających budżetem Unii, nawet jeśli zostały one zredagowane w taki sposób, że może powstać wrażenie, iż chodzi tu o ostateczny akt Komisji. Tego rodzaju informacje mogą w każdym razie ze swej natury mieć jedynie charakter przygotowawczy wobec aktu Komisji odnoszącego się do egzekucji stwierdzonej wiarygodności, ponieważ w nocie debetowej Komisja nie zajmuje stanowiska w przedmiocie środków, jakie zamierza podjąć w celu odzyskania rzeczonych wiarygodności, powiększonej o odsetki za zwłokę od dnia upływu terminu zapłaty określonego w tej nocie debetowej. To samo odnosi się do informacji dotyczących możliwych sposobów odzyskania należności (zob. podobnie postanowienie z dnia 20 kwietnia 2016 r., Mezhdunaroden tsentar za izsledvane na maltsinstvata i kulturnite vzaimodeystvia/Komisja, T-819/14, EU:T:2016:256, pkt 46, 47, 49, 52 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 153 Wynika z tego, że do sądu Unii nie można skutecznie wnieść skargi na przedmiotowe noty debetowe na podstawie art. 263 TFUE, ponieważ wpisują się one w ramy czysto umowne, z którymi są nierozzerwalnie związane, i nie wywołują wiążących skutków prawnych wykraczających poza te wynikające z przedmiotowych umów o udzielenie dotacji, które wiązałyby się z wykonywaniem prerogatyw władzy publicznej przyznanych Komisji jako organowi administracyjnemu.

- 154 Nie miałyby to miejsca, gdyby Komisja wydała decyzję na podstawie art. 299 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 20 lipca 2017 r., ADR Center/Komisja, T-644/14, EU:T:2017:533, pkt 207, 208). Tymczasem w niniejszej sprawie Komisja nie wydała takiego aktu.
- 155 W tym względzie należy zauważyć, że ze względu na to, iż zwrot został dokonany, Komisja nie musiała przyjąć takiego aktu po sporządzeniu not debetowych. Byłoby sprzeczne z prawem do dobrej administracji nakłanianie strony skarżącej do niepłacenia kwot wskazanych w nocie debetowej, aby ewentualna decyzja, późniejsza od wystawienia tej noty, została wydana i mogła zostać zaskarżona na podstawie art. 263 ust. 4 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 18 października 2018 r., Terna/Komisja, T-387/16, EU:T:2018:699, pkt 35).
- 156 Jednakże w niniejszej sprawie prawo skarżącej do skutecznego środka prawnego nie zostało naruszone, ponieważ nie została ona pozbawiona uprawnienia do zakwestionowania zwróconych kwot.
- 157 W tym kontekście należy zauważyć, że niedopuszczalność skargi o stwierdzenie nieważności nie może pozbawić danego kontrahenta prawa do skutecznego środka prawnego, ponieważ to do niego należy – jeśli uzna to za zasadne – obrona swego stanowiska w ramach skargi wniesionej na podstawie umowy zgodnie z art. 272 TFUE (zob. podobnie postanowienie z dnia 20 kwietnia 2016 r., Mezhdunaroden tsentar za izsledvane na maltsinstvata i kulturnite vzaimodeystvia/Komisja, T-819/14, EU:T:2016:256, pkt 46, 47, 49, 52).
- 158 W niniejszej sprawie skarżąca rzeczywiście wniosła skargę na podstawie art. 272 TFUE, a zarzuty podniesione na poparcie tej skargi były przedmiotem badania przez właściwy sąd (zob. w tym względzie pkt 144 powyżej).
- 159 Zatem stwierdzenie niedopuszczalności skargi wniesionej na podstawie art. 263 TFUE nie może mieć wpływu na prawo skarżącej do skutecznego środka prawnego przed sądem.
- 160 W konsekwencji skargę wniesioną na podstawie art. 263 TFUE należy odrzucić jako niedopuszczalną.
- 161 W świetle powyższego nie ma potrzeby orzekania w przedmiocie wniosków złożonych przez skarżącą na podstawie art. 88 § 1 i art. 89 § 3 lit. a) i d) regulaminu postępowania.

IV. W przedmiocie kosztów

- 162 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 163 Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, należy zgodnie z żądaniem Komisji obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba)

orzeka, co następuje:

- 1) **Skarga zostaje oddalona.**
- 2) **Sieć Badawcza Łukasiewicz – Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii zostaje obciążona kosztami.**

Kanninen

Jaeger

Stancu

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 27 kwietnia 2022 r.

Podpisy